

2°. Het voorkomen van *Formica picea* NYL., welke bij zijn weten nog slechts voor de Brunssumerheide is vastgesteld door de H.H. WOLFISBERG, S. J. 1911 en BECKER, S. J. 1914. (det. SCHMITZ), in het Soesterveen is thans opnieuw bevestigd. In 1918 trof hij aldaar een exemplaar aan van deze soort, dat hij voor *F. gagates* LATR. hield; de heer SCHMITZ wees hem op de mogelijkheid, dat het *picea* NYL. zou zijn. Sedert werd de soort niet meer gevonden, en is ook de toenmalige vindplaats grootendeels ontgonnen. Op 21 Mei j.l. vond hij echter in een ander deel van het veen, en wel in moeraswoud met berk en wilg met Sphagnum-ondergrond, onder de van de struiken afgeklopte mieren weder twee exemplaren van *F. picea* NYL. Van 9 op de struiken gevonden mieren waren 5 *M. laevinodis* NYL., 2 *F. fusca* L. i. sp. en 2 *F. picea* NYL. Het nest werd nog niet gevonden.

Dr. A. C. Oudemans, niet ter vergadering aanwezig, had het volgende willen mededeelen over zijne nieuwste onderzoekingen op het gebied der *Acari*:

Parasitus vespillonum OUDMS. 1 Jan. 1902. Deze soort werd door mij het eerst vermeld in Ent. Ber. v. 1, n. 3, p. 17 als „deutonympha”. Later, 10 Sept. 1902, is zij beschreven en afgebeeld in Tijds. Ent. v. 45, p. 9, 33, t. 3, f. 52, 53. BERLESE beschrijft haar naar mijn type-exemplaar in Redia v. 3, n. 1, p. 262, 22 Juni 1906. Zij werd gevonden op *Necrophorus vespillo*, Arnhem, III.

Parasitus setosus OUDMS. & VOIGTS 14 Juni 1904.

In de Ent. Ber. v. 1, n. 3, p. 17, wordt door mij, achter de diagnose van de hierboven vermelde *vespillonum*, gezegd: „Later vond ik de tritonympha op *Geotrupes sylvaticus*”. Deze zoogenaamde „tritonympha” is echter eene deutonympha van eene andere soort.

In het Tijds. Ned. Dierk. Ver. s. 2, v. 8, n. 2, p. 75, t. 5, f. 4, 10 Dec. 1903, wordt genoemde „tritonympha” kort beschreven en haar epistoom afgebeeld en wel onder den foutieven naam van *Parasitus vespillonum*.

In Redia v. 1, „1903”, fasc. 2, verschenen 10 April 1904, zegt BERLESE, p. 279: „Mi occupo più a lungo nella Monografia del genere *Gamasus* di alcune specie

che l'OUDEMANS, sotto il genere *Parasitus*, ha recentemente descritte. Ne dico qui brevemente".

En p. 280: „L'altra, trovata sul *Geotrupes sylvaticus*, detta dall' OUDEMANS „Tritonympha" (non so per quale ragione) è altra specie. Si tratta sempre di ninfa coleoptrata, della quale non si conoscono gli adulti. Può essere detta *Gamasus fossorius*".

Bij eene revisie van mijne preparaten vind ik nu, dat *Parasitus setosus* OUDMS. & VOIGTS. Zool. Anz. v. 27, n. 20, 21, p. 653, 14 Juni 1904, uitvoeriger beschreven en afgebeeld in Abh. Nat. Ver. Brem. „1904" v. 18, n. 1, p. 203, 224, t. 16, f. 73—79, verschenen 10 Maart 1905, synoniem is aan *Gamasus fossorius* BERL. April 1904.

Wanneer men nu de afbeelding van het epistoom in het Tijds. Ned. Dierk. Ver. s. 2, v. 8, n. 2, t. 5, f. 4, vergelijkt met die van het epistoom in Abh. Nat. Ver. Brem. v. 18, n. 1, t. 16, f. 76, dan zou men aan de synonymie twijfelen. Ik bezit echter van *fossorius* en *setosus* verscheidene preparaten, die allerlei overgangen vertoonen tusschen de beide vormen van epistomen.

Pediculoides ventricosus NEWPORT. Bekend is, dat het achterlijf van het ♀ zoo verbazend kan opzwellen. Het interesseerde mij te weten, welk gedeelte opzwelt. Ik heb van Dr. ADOLF HERFS te Leverkusen bij Keulen een aantal ♀♀ en ♂♂ ontvangen, en ben daardoor in de gelegenheid geweest, vast te stellen, dat de zwelling plaats heeft tusschen het voorlaatste en het laatste segment. Daartoe zijn het meest geschikt die ♀♀, welke pas beginnen te zwellen. Men ziet dan aan het einde van het spoelvormig gezwollen gedeelte zoowel het rug- als het buikschildje van het laatste segment, met de zich daarop bevindende borsteltjes. Teekeningen, die deze schildjes vóór het gezwollen gedeelte vertoonen, zijn dus foutief.

Tenuipalpus cuneatus (CAN. & FANZ.). In de steelgroeve van een sinaasappel vond de heer A. J. BESSELING eenige *Acari*, die hij mij ten geschenke gaf. Daaronder bevond zich een exemplaar van bovengenoemde soort. Het individu was reeds dood en door Fungi zoowel uit- als inwendig bezet. Toch ben ik in staat, aan de beschrijvingen van CANES-

TRINI, FANZAGO en BERLESE het volgende toe te voegen.

„Dermate glabro, reticulato” is onjuist. Het dier heeft eene huid met honderden kleine, gladde verhevenheden, die ik korthedshalve „cellen” noemen zal. Deze zijn meestal 4-, 5-, of 6-hoekig; maar enkele „cellen” vallen door hare lengte op. Deze kan op den rug 2- tot 3-maal, aan de buikzijde zelfs 4- tot 6-maal langer dan breed zijn. Liggen nu 4 of meer van zulke lange „cellen” achter elkander, dan vormen zij eene opvallende „keten” tusschen de andere.

Liggen nu 2 of meer van zulke „ketens” van lange „cellen” naast elkander, dan vormen zij een in het oog vallend „veld” te midden van de omgeving.

De scheidingslijn tusschen propodo- en hysterosoma is door BERLESE goed waargenomen. Maar het is hem ontgaan, dat zoowel het propodo- als het hysterosoma door een schild bedekt zijn. De beide schilden raken elkander in de scheidingslijn. De beide schilden gezamenlijk zijn omgeven door eene lichter getinte huid, die niet glad, maar eveneens eenigszins hobbelig is.

Het propodosoma-schild is bijna geheel samengesteld uit 4-, 5- of 6-hoekige „cellen”; maar er zijn 2 scapulaar-„velden” van langere „cellen”. In het voorste gedeelte van het hysterosoma-schild vindt men een mediaan „veldje” van lange „cellen”, ingesloten door meer regelmatige „cellen”. Deze zijn op hare beurt omgeven door eene min of meer V-vormige keten van lange „cellen”. De rijen van „cellen”, hetzij lange, of korte, volgen nu min of meer deze V, zoodat het geheel eene zeer sierlijke teekening is.

In de weeke huid bevinden zich in het humeraal-gedeelte aan weerszijden twee uitpuilende oogen achter elkander (bij BERLESE slechts één).

De uitdrukking „pedibus longis” zoude ik niet durven onderstrepen. Mij lijken zij kort. Evenmin „setis omnibus destitutum”. Wel zijn de borsteltjes uiterst klein, maar zij zijn toch aanwezig, en wel op het propodosoma: 1 vóór, 1 achter de oogen en 1 in den achterhoek. Op het hysterosoma 12 aan den buitenrand van het schild.

Aan de buikzijde vindt men de coxae tot 4 coxaalplaten vereenigd. Die van coxae I + II zijn min of meer ∇ -ig;

die van coxae III en IV meer langwerpig. Alle 4 coxaalplaten zijn aan de buitenzijde goed, aan de binnenzijde slecht begrensd. Aan de buitenzijde der voorste twee coxaalplaten bevindt zich een $\triangle$ -igschildje. Deze twee schildjes vormen met die twee coxaalplaten en de ruimte daartusschen tezamen eene halfcirkelvormige figuur: . De achterste punt der genoemde coxaalplaten is „cellig”; ook de beide $\triangle$ -ige schildjes vertoonen lange overlangsche „cellen”.

Aan de binnenzijde der coxaalplaten III + IV bevinden zich twee „velden” van overlangsche „cellen”. Aan de buitenzijde echter weeke huid, die onregelmatig hobbelig is. Tusschen de coxae III bevindt zich een min of meer ∇ -ig veld, glad, met bijna „cellige” zijden. Dit „veld” vloeit samen met een bijna $\square$ -ig „veld” tusschen de coxae. Achter dit $\square$ -ig „veld” bevinden zich nog de twee door BERLESE afgebeelde schildjes.

Men zou, in vergelijking met de *Parasitidae*, geneigd zijn, deze schildjes „ventraalschild” en „anaalschild” te noemen. Dat zou echter niet juist zijn, daar zich eerst achter het laatste schildje de terminale overlangsche spleet bevindt, die vermoedelijk eene cloacaalspleet is, bevattende zoowel de genitaal- als de anaalopening. De ruimte buiten die twee schildjes is door overlangs gestreepte weeke huid bekleed. De doorschijnendheid (acidum lacticum!) liet toe, te zien, dat de mandibels zich tot voorbij de scheidingslijn terugtrekken kunnen.

Tarsi I en II zijn voorzien van een peervormig reukhaartje, evenals bij de *Tyroglyphidae*. Alle tarsen dragen twee klauwen, waartusschen een „pulvillum”. Iedere klauw draagt achter zijn sterk gebogen haak twee draadvormige stijve aanhangsels. Het „pulvillum” is dik-staafvormig, korter dan de klauwen en draagt eene dubbele rij van minstens 5 van dergelijke aanhangsels. Al die aanhangsels eindigen in een uiterst klein hyalien driehoekig lapje.

Riemia nov. gen. — J. RIEM, Physikalisch-oeconomisch Bienenbibliotheek, oder Sammlung auserlesener Abhandlungen von Bienenwahrnehmungen, &c. Leipzig 1776, behandelt ook *Acari*. Naar hem is het nieuwe genus genoemd.

Riemia behoort tot de *Tyroglyphidae* sensu lato. „Skin not finely wrinkled. Mandibles chelate. Ambulacra with minute claw on distal half of caruncle. Skin polished. Body *Tyroglyphus*-shaped, with line of demarcation; with propodosomatic shield”. — — Tot zoover is het bovenstaande op de nieuwe Nympha III toepasselijk. Aangezien het ♂ mij onbekend is, zoo neem ik aan, dat het ♂ „without suckers near anus, nor on tarsi IV” is. Deze groep wordt in 3 families verdeeld, en wel: „E. 1. Without cervical hairs. *Ensliniellidae* VITZTHUM 1924”. Voorloopig plaats ik de nieuwe Nympha III in deze familie. En dan krijgen wij de volgende determineer-tabel.

1. On the spot where the cervical hairs probably formerly stood, the propodosomatic shield is a little eroded: the four scapular hairs equal in length. *Ensliniella* VITZTHUM 1924.

2. Propodosomatic shield not eroded; the inner pair of the scapular hairs much shorter. *Riemia* OUDMS. 1925.

Riemia hesperidum **nov. spec.** Behalve door de bovengenoemde genus-kenmerken, karakteriseert de nieuwe soort zich door: hysterosoma rugzijde met 7 paar korte borsteltjes, 2 lange schouder- en 2 lange achterrands-haren; genu I met 2 even lange reukharen in één basaalring; tarsus I proximaal met 3 reukkolfjes, waarvan 2 ongeveer 2 × langer dan breed (dus zeer kort), en 1 (het middelste) ongeveer 6 × langer dan breed. Alleen de Nympha III is bekend. Door den heer A. J. BESSELING in de steelgroeve van een sinaasappel gevonden; het is dus eene Zuid-Europeesche soort.

Ontwikkeling van een volgend stadium in een voorgaand. Bezigt zijnde, de Nympha III van *Riemia hesperidum* af te beelden, zag ik, dat eene imago reeds bezig was, zich daarin te ontwikkelen. Merkw aardig genoeg, zag ik van de imago alleen de haren van de achterhelft van het idiosoma. Van genitalia, pooten enz., was nog geen spoor te zien. De ontwikkeling had dus -- althans bij dit individu -- van achteren naar voren plaats!

Ontstaan van het receptaculum seminis. Ik had de Nympha III van *Riemia hesperidum* onder dekglas in acidum lacticum 75 % gelegd. Na eenige dagen waren de pooten gestrekt. En na eene maand bevond zich achter aan de

Nympha het receptaculum seminis, hangende aan het achterlijf, zonder dat daaraan, zelfs met immersie, een scheurtje te zien was. Daaruit valt te besluiten: 1. dat de imago, die in de Nympha III bezig was zich te ontwikkelen, een ♀ was. 2. dat in de huid der Nympha III eene kleine opening zijn moest, waardoor het receptaculum seminis naar buiten gedrongen was. 3. dat het genoemde orgaan, om door die kleine opening naar buiten te komen, zich langzaam omgestulpt moet hebben, zoodat zijn binnenste buiten gekeerd werd.

Nu ontdekte ik verder, dat het zakje ter weerszijden aan den buitenkant een borsteltje droeg. Waaruit te besluiten valt: 1. dat in normalen stand die 2 borsteltjes zich aan de binnenzijde van het receptaculum bevinden. 2. dat dit orgaan dus een door invaginatie ontstaan gedeelte van de huid is. 3. dat het van binnen met chitine bekleed is. 4. dat de verbinding van dat zakje met de beide ovaria later tot stand moet komen.

Nog eene bijzonderheid. HALLER (in: Zeitschr. wiss. Zool. v. 34, 1880) en MICHAEL (Brit. Tyrogl. 1901) zagen aan weerszijden van het receptaculum seminis een fijn buisje, dat met de „Eiketten” (HALLER) of met de ovaria (MICHAEL) samenhang. NALEPA (in: Sitz. math. naturw. Cl. Wien, v. 90, 1884, Abt. I, p. 220) vindt „am Grunde der Blase zwei von einem Ringwulste umgebene Vertiefungen, welche mit Spermatozoiden vollgepfropft sind. Dort scheint eben die Verbindung mit den darunterliegenden Ovarien zu bestehen” — Welnu, ik vind — althans bij de genoemde Nympha — aan het blaasje, tegenover de plaats van aanhechting van den dunnen „Samenschlauch” (canalis copulator), slechts ééne door een chitinerig omgevene opening!

Pteronyssus ROBIN 1868, type *P. picinus* C. L. KOCH 1840, is monacrotrich. Dit genus bevat eene heterogene massa van soorten, en het is hoog noodig, dat daarin eens orde komt. De type-soort is monacrotrich, en behoort tot de groep „Species obtusae”. Waarschijnlijk zijn al de „obtusae” monacrotrich. Met zekerheid kan ik dat zeggen van *P. obscurus* BERL. 1885, *P. truncatus* TRT. 1885, *P. parinus* C. L. KOCH 1840.

Pteronyssus besselingi nov. spec. Mij is alleen het ♀ bekend. Het nadert het meest dat van *P. obscurus* BERL. 1885 en *P. truncatus* TRT. 1885. — In de steelgroeve van een sinaasappel vond de heer A. J. BESSELING eenige *Acari*, waaronder zich een dood, verschrompeld exemplaar eener vogelmijt bevond. In acidum lacticum gelegd, hernam zij na 14 dagen haren oorspronkelijken vorm. — Het propodosoma-schild is langer dan breed, reikende voorbij de scapulaarharen; het is ter plaatse van de cervikaalhaartjes (die echter niet aanwezig zijn) zeer weinig geërodeerd, en ter plaatse der buitenste scapulaarharen sterk geërodeerd; het middelrugschild is trapezoidaal, langer dan breed, vóór breeder dan achter, aan vóór- en aan de zijdekanten geërodeerd. Boven de olieklieren bevinden zich twee ovale schildjes (*scuta glandularia*); het pygidiaalschild is breeder dan lang; zijn achterrand valt samen met den achterrand van het hysterosoma, is vóór mediaan sterk geërodeerd, en, oppervlakkig gezien, uit twee donker getinte deelen bestaande, die echter achteraan door een lichter getint gedeelte samenhangen. Het middelste gedeelte van dit lichter schildgedeelte, dus vlak boven den anus, is weer donkerder getint. Alle schilden zijn bruin en poreus. De *scuta glandularia* zijn het donkerst getint. Verder is de rughuid van fijne plooien voorzien, die tusschen het propodo- en het middelrugschild het grofst zijn. Ventraal: De V, door de epimera I gevormd, is geflankeerd door een lang smal schildje, dat aan de punt der V verbreed is. De epimera II zijn beide in een smal schildje ingesloten, dat zich zelfs achteraan voorbij die epimera voortzet en daar een weinig naar buiten buigt. De boog voor de genitaalopening is vlak: $\neg$; de inwendige Δ -vormige chitinisatie om de genitaalopening reikt met hare achtereinden iets voorbij de trochanteres III. De epimera III zijn niet aanwezig, tenzij men de laterale schildjes vóór de trochanteres III daarvoor wil aanzien. Dorsaal bevinden zich 3 paar lange haren: 1. de scapulares externae, 2. de laterales, op de laterale schildjes vóór trochanteres III, en 3. twee nog langere achterrandharen in de hoeken van het stomp afgesneden achterlijf. Ventraal zijn geene lange haren aanwezig.

Pteronyssus puffini BUCHH. 1869 is diacrotrich, behoort dus niet tot het genus *Pteronyssus*.

Ik bezit ook eene zoogenaamde *Pteronyssus*-soort van *Phalacrocorax carbo*. Deze is anacrotrich en heeft bovendien prachtige pseudostigmatische organen! Deze bestaan ieder uit twee fraaie veeren, uit één punt ontspringend. Dat is al weer iets, waar beter op gelet moet worden. Het eigenlijke genus *Pteronyssus* met *picinus* als type, dus de „obtusae” groep, heeft geene pseudostigmatische organen!

Bij *Pteronyssus besselengi* vond ik nog eene bijzonderheid: het receptaculum seminis loopt aan zijn top uit in een tweede kanaal, dat weer in eene blaas eindigt; hier zijn dus twee receptacula achter elkander. Bovendien vind ik een Y-vormig buisje, dat met zijn steel vastgehecht is aan het eerste kanaaltje (canalis copulator), vlak bij het eerste receptaculum.

Hydrozetes speciosus PIERSIG 1895. In het Tijds. Ent. v. 39, 1896, p. 54, n. 24, noemde ik eene te Utrecht op de wortels van *Lemna* gevondene mijt verkeerdelijk: *Cepheus* (*Carabodus*) *coriaceus* KOCH. — Later (l. c. p. 175, 1897) veranderde ik den foutieven naam in dien van *Oppia confervae* SCHRANK, er van overtuigd, dat de mijt dezelfde was als SCHRANK's *Acarus confervae* (Enum. ins. Austr. n. 1054, t. 3, f. 5). Ik beschreef toen het diertje uitvoerig en beeldde het af (l. c. t. 10, f. 2—8). In fig. 8 is het pseudostigmatisch orgaan afgebeeld, haarvormig beginnend, dan spoelvormig en weer haarvormig eindigend. In dat werkje drukte ik mijn vermoeden uit, dat MICHAEL's onbeschrevene *Notaspis lacustris* dezelfde soort zoude zijn.

MICHAEL zond mij toen het 2e deel van zijn British Oribatidae toe, waarin de *Notaspis lacustris* beschreven en afgebeeld is, en maakte mij schriftelijk er opmerkzaam op, dat mijne *Oppia confervae* niet dezelfde soort als zijne (MICHAEL's) *lacustris* zijn kon, aangezien dier pseudostigmatische organen er anders uitzien: een zeer kort gebogen steeltje, eindigend in een bolletje. Ik onderzocht toen mijne preparaten, vond daarin geen enkel individu met pseudostigmatische organen, zooals ik die afgebeeld had, maar wèl

hadden alle individuen die organen, zooals MICHAEL ze beschrijft en afbeeldt.

Twee gevallen waren toen mogelijk: 1. het afgebeelde exemplaar is verloren gegaan; 2. ik heb mij vergist. Ik geloofde toen, dat ik mij vergist had. Gevolg: In het Tijds. Ent. v. 43, 1900, p. 163, 164 erken ik: „My drawing of the pseudostigmatic organs on Plate 10, fig. 2 and 8 is wrong. This organ is very short and clavate with almost globular head”. Maar ik voeg daaraan toe: „*Eremaeus confervae* (SCHRANK), contrary to my supposition pronounced on p. 170 of the above-named Tijdschrift, is very distinct from *Eremaeus lacustris* (MICHAEL)”, welk nieuw inzicht gevolgd wordt door uitvoerige uiteenzetting.

In Tijds. Ned. Dierk. Ver. s. 2, v. 7, n. 2, Nov. 1901 p. 77 en 78, houd ik vol, dat *confervae* en *lacustris* twee soorten zijn; en vermeld tevens, dat Finsche exemplaren, die in subsalien water gevonden waren, lange haren hebben.

In de Ent. Ber. v. 1, n. 14 Nov. 1903, p. 102, beschrijf ik de Nympha: „bruin met wijn-tint en steenroode pootjes; abdomen met $\pm$ 30 dwarsplooien, 3 paar zijdelingsche en 1 paar mediane doorschijnende, eenzijdig gezaagde borstels”.

In het Tijds. Ent. v. 47, p. 125, t. 7, f. 46, 47, Jan. 1905, wordt de Nympha uitvoeriger beschreven en afgebeeld, en worden de verschillen opgenoemd tusschen deze Nympha en die van *lacustris*.

Nu moet ik even mededeelen, dat MICHAEL van zijne *lacustris* zegt: „Colour dull reddish brown”; van eene mediane lichtere vlek achter de scheidingslijn zegt hij niets. Ik zelf beschrijf de kleur van mijne *confervae* (in: Tijds. Ent. v. 39, p. 178): „brown, with a yellowish spot on the fore part of the metasoma (abdomen)”. Ik herhaal hier thans, dat ik herhaalde malen *confervae* onder handen had, en steeds die in het oog vallende geelachtige ronde vlek waarnam.

In mijne Notizen über Acari, 25. Reihe, in: Arch. Naturg. v. 82, 1916. A. n. 6, p. 31—34, verschenen Dec. 1917, heb ik *Xenillus speciosus* (PIERS. 1895) beschreven naar teekeningen van PIERSIG, die ik toen tevens publiceerde. Deze soort kenmerkt zich voornamelijk door eene opvallend gekleurde mediane vlek achter de scheidingslijn. Die vlek

is helder geel, geflankeerd door twee bloedroode vlekken. Door het gele middelgedeelte loopt eene fijne overlangsche streep. Het geheel maakt den indruk van een dubbeloog met bloedrood pigment.

In April van datzelfde jaar, terwijl mijn artikel gedrukt werd, verscheen van de hand van Dr. L. CHINAGLIA in: Redia, v. 7, n. 2, p. 343—359 een artikel: *Revisione del gen. Hydrozetes Berl.* Daarin worden 3 soorten beschreven: *confervae* (syn.: *lacustris* en *speciosus*) en twee andere, die ons momenteel niet interesseeren. CHINAGLIA is het dus met mij eens, dat de in slooten van het continent voorkomende soort dezelfde is, die door SCHRANK *confervae* genoemd wordt. Hij beschouwt *lacustris* MICHAEL als daarmede synoniem, en geeft daarvoor zijne gronden aan. Ik moet toegeven, dat deze steekhoudend zijn.

Zeer zonderling is echter het volgende feit. Noch MICHAEL, noch ik, zagen ooit exemplaren met het prachtige dubbeloog van *speciosus*. CHINAGLIA daarentegen zegt, p. 350: „La macchia chiara del notogastro è giallo-paglierina nel centro ed ai lati di colore carmino"! En toch zijn de pseudostigmatische organen precies gelijk aan die, welke MICHAEL van *lacustris* beschrijft en aan die, welke al mijne individuen vertoonen. Wij moeten dus wel aannemen, dat CHINAGLIA, ofschoon hij p. 352 zegt: „Io non conosco il *Notaspis speciosus* PIERSIG, di cui non mi è stato possibile ottenere i preparati", terecht concludeerde, p. 353/54: „Il fatto che finora tutti gli individui di Oribatidi acquatici trovati in Europa appartengono ad *H. confervae* e la mancanza di un' esatta definizione di *N. speciosus* costringono a passare questa seconda specie in sinonimia con la prima, a cui è senza dubbio da referire."

En nu komt de „clou". Ons medelid G. J. BESSELING bracht mij, Febr. 1925, een fleschje met slib en slootwater, om te onderzoeken, welke keverlarve zich daarin bevond. In dat fleschje bevond zich ook een verward kluwen van *Conferva linum*. Bij nader onderzoek vond ik daarin eene Nympha II en een ♀ van *speciosus*, tot dusverre alleen door PIERSIG, vermoedelijk bij Annaberg, Sachsen, gevonden, en voorzien van het prachtige dubbeloog: la macchia giallo-

paglierina ai lati di colore carmino"! Maar de pseudostigmatische organen waren niet, zooals bij *confervae*, kort-gebogen-gesteeld met kogelvormigen kop, . . . „a short thin peduncle and a shortly pyriform head" . . . „brevi, piriformi, il picciuolo à lungo più che non la parte dilatata, che è globoso, con apice largo, arrotondato" — integendeel: zij waren gestrekt, hadden een betrekkelijk lang dun steeltje en een spoelvormigen kop. Zij staken duidelijk en ver voorbij den rand der bekervormige pseudostigmata. Zij geleken dus op de door mij in 1897 afgebeelde, behalve, dat de spoel niet zoo langgerekt is, en het eindhaartje ontbreekt.

Waar het bekend is, dat de in Engeland voorkomende individuen in den regel slechts voorzien zijn van het korte steeltje, zonder kop, hetgeen dus den indruk maakt, dat dat steeltje zeer broos is, daar zou het niet te verwonderen zijn, dat bij een enkel exemplaar met spoelvormigen kop het eindhaartje wel aanwezig is (OUDEMANS, l. c. 1897, t. 10, f. 8), bij een ander exemplaar (hier juist boven beschreven) afgebroken is.

Wij staan hier voor het feit, dat eene en dezelfde soort zeer variabele pseudostigmatische organen hebben kan: kort-gebogen gesteeld, met bijna ronden kop; dito met peervormigen kop; dito langer gesteeld, kaarsrecht, met spoelvormigen kop; dito met eindhaartje. Is het wonder, dat deze variabiliteit zich uitstrekt naar de *Nymphae*? Ik ken geene enkele Oribatide, bij wie de pseudostigmatische organen bij de *Nymphae* er anders uitzien dan bij de *imagines*. Het is dikwijls het eenige middel, om de soort, waartoe de *Nympha* behoort, te bepalen! En wat zien wij hier? De *Nymphae* hebben lange, kaarsrechte, uiterst fijne, haarvormige pseudostigmatische organen. Stel u voor, dat, door een of anderen uitwendigen prikkel, of door een of anderen inwendigen nerveusen aandrang, zulke pseudostigmatische organen zich verkorten, dan bestaat de groote mogelijkheid, dat zij in het midden spoelvormig worden, daarna hun eindhaartje verliezen, daarna hun spitsen kop afronden, daarna hun steeltje krommen, dat zich bovendien zoodanig verkort, dat de kop in de uitwendige opening

van het pseudostigma te liggen komt, en dat eindelijk ook de kop afbreekt (bij de meeste Britsche individuen).

Ik ben er thans van overtuigd, dat het individu, waarnaar ik in 1896 de teekening vervaardigde, pseudostigmatische organen bezat, zooals ik ze afbeeldde; de teekening maakt ook verder den indruk van correctheid. Ik heb dat individu waarschijnlijk bij ongeluk verbrijzeld (dat gebeurt mij meer !) en weggeworpen.

Nog iets: het individu van den heer BESSELING, met het prachtige dubbeloog, heb ik kunnen afbeelden, maar, helaas !, toen ik het wilde omkeeren, om de buikzijde af te beelden, verbrijzelde ik het door eene onhandige manipulatie van het prepareermikroskoop. En toen ik den volgenden dag het exemplaar nog eens beschouwde, waren de fraaie gele en roode pigmentvlekken spoorloos verdwenen; beslist ten gevolge van de directe inwerking van het acidum lacticum.

Niet alleen in de pseudostigmatische organen, maar ook in deze vlek heerscht bij deze soort dus eene variabiliteit. De Engelsche exemplaren vertoonen geene vlek; de Noord- en Middel-Europeesche exemplaren bezitten eene lichtgele vlek (Nederland, Noord-Duitschland, Finland); enkele individuen (Annaberg, Arnhem) hebben eene botergele vlek met bloedroode nevenvlekken; bij de Italiaansche exemplaren schijnt men steeds zoo'n dubbeloog te vinden. Maar zie, eene kleine oorzaak kan tot gevolg hebben, dat dat dubbeloog — ook waarschijnlijk in de natuur: temperatuur? verdwijnt.

De Nymphae worden door MICHAEL beschreven als: „A dingy-white, passing into pale ochrecolour: legs and rostrum pinkish. The whole notogaster is covered with broad, irregular, wavy wrinkles extending from side to side”. De figuur vertoont 15 wijnroode dwarsplooien. — CHINAGLIA zegt: „Colore giallastro, tendente al rosso nella parte anteriore del corpo e nelle zampe. Il notagastro presenta una trentina di pieghe trasversali. — Mijne beschrijving, 1903, luidt: „bruin met wijn-tint en steenroode pootjes; abdomen met $\pm$ 30 dwarsplooien. — De Nympha, mij onlangs in handen gekomen, vertoont weer andere kleuren: pooten en rostrumgedeelte

gewoon chitine-bruin-violet, schildgedeelte (het propodosoma draagt een schildje !!) oranje; hysterosoma licht chlorophylgroen (de kleur van *Conferva linum*!), de randen bleeker. Het exemplaar, dat eenige dagen in acidum lacticum gelegen had, vertoonde geen spoor van dwarsplooien. — Tibia IV vertoont geen spoor van een tasthaar!

Summa summarum: *Hydrozetes speciosus* (PIERSIG 1895) is synoniem met *H. confervae* (SCHRANK 1781), en is zeer variabel in zijne pseudostigmatische organen, in zijne mediane vlek en in de kleur der Nymphae. Het zwarte lijntje, door PIERSIG tusschen de beide „oogen” afgebeeld, is eene inwendige chitinelijst, die slechts bij lagere instelling van het mikroskoop zichtbaar wordt.

Niets meer aan de orde zijnde, wordt de vergadering, met dankzegging aan de sprekers, door den President gesloten.
